

Rèn luyện nhân cách người cán bộ Quân đội nhân dân Việt Nam theo tư tưởng Hồ Chí Minh

TRƯƠNG VĂN BẦY* - TRINH ANH TUẤN**

Trong tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh, nhân cách là một vấn đề trung tâm trong hệ giá trị về con người. Quan điểm và tư tưởng của Người về vấn đề trên có ý nghĩa lý luận và thực tiễn sâu sắc góp phần rèn luyện nhân cách người cán bộ quân đội đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ cách mạng trong giai đoạn mới.

Củ tịch Hồ Chí Minh cho rằng, nhân cách người cán bộ quân đội kết tinh ở hai chữ: “Đức - Tài”. Trong sự nghiệp chăm lo giáo dục quân đội, Người luôn coi trọng giáo dục, rèn luyện cả đức và tài cho cán bộ, trong đó coi trọng và đặt lên hàng đầu việc giáo dục, rèn luyện đạo đức cách mạng. Đối với mỗi quân nhân, đạo đức cách mạng là phẩm chất cơ bản, là yếu tố cốt lõi để hình thành, phát triển nhân cách anh “Bộ đội Cụ Hồ”, góp phần tạo nên sức mạnh tinh thần to lớn của quân đội ta. Bên cạnh đó, Người cũng nhấn mạnh sự thống nhất giữa đức và tài, “hồng” và “chuyên”, dạy cũng như học phải biết chú trọng cả tài lẫn đức. Đức là đạo đức cách mạng, là cái gốc rất

quan trọng. Nếu không có đạo đức cách mạng thì có tài cũng vô dụng.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về nhân cách người cán bộ quân đội được đề cập trong nhiều bài nói, bài viết của Người, dưới nhiều góc độ khác nhau, tựu trung được thể hiện ở những khía cạnh sau:

Thứ nhất, về phẩm chất chính trị. Người chỉ rõ, phần lớn cán bộ ta xuất thân từ nông dân, cho nên cần quan tâm xây dựng lập trường giai cấp công nhân để họ thực sự là trụ cột của đoàn thể, trung thành với sự nghiệp cách mạng, hăng hái, nhiệt tình, năng động, sáng tạo, hoàn thành mọi nhiệm vụ được giao. Người coi vấn đề xây dựng bản lĩnh chính trị, bản chất giai cấp là mấu chốt

nhất của người cán bộ quân đội. Theo Hồ Chí Minh: “Quân sự mà không có chính trị như cây không có gốc, vô dụng lại có hại”⁽¹⁾. Người chỉ ra đặc trưng về bản chất của quân đội, của cán bộ quân đội ta là: Trung với Đảng, hiếu với dân, sẵn sàng chiến đấu hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội. Nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng. Bản chất này biểu hiện rõ ở các mối quan

* Thượng tá, ThS, Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

** Thượng tá, Học viện Chính trị, Bộ Quốc phòng

(1) Hồ Chí Minh: *Tập tập*, Nxb. Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội, 2011, t. 7, tr. 217

Các lực lượng vũ trang tham gia diễu binh nhân kỷ niệm 70 năm Cách mạng Tháng Tám và Quốc khánh 2-9

ẢNH: HOÀNG TRÍ

hệ xã hội, cũng như mục tiêu chiến đấu của người cán bộ quân đội, trong đó phẩm chất tiêu biểu nhất là trung với Đảng, hiếu với dân.

“Trung” đối với cán bộ quân đội là tuyệt đối trung thành với Tổ quốc, với nhân dân, với cách mạng, với Đảng. Tuyệt đối trung thành với Đảng là tuyệt đối trung thành và đặt lợi ích của Tổ quốc, của dân tộc, của giai cấp công nhân và của nhân dân lên trên hết. Lòng trung thành đó thể hiện ở tinh thần cảm tử cho Tổ quốc quyết sinh, vì độc lập, tự do của Tổ quốc, vì chủ nghĩa xã hội, vì sự nghiệp bảo vệ

Đảng, bảo vệ chính quyền và thành quả cách mạng... “Hiếu” là tinh thần tận tụy phục vụ nhân dân. Bởi lẽ, “Quân đội ta là quân đội nhân dân, do dân đẻ ra, vì dân mà chiến đấu, yêu nước, yêu dân, cho nên hy sinh kham khổ”⁽²⁾. Do đó, “Mình đánh giặc là vì dân. Nhưng mình không phải là “cứu tinh” của dân, mà mình có trách nhiệm phụng sự nhân dân”⁽³⁾. Phẩm chất đạo đức cao quý “hiếu với dân” ấy luôn được thể hiện đầy đủ trong nhận thức tư tưởng, tình cảm và trong thực tiễn cách mạng sôi động trên các mặt trận chiến đấu, công tác

và lao động, sản xuất của quân đội ta.

Thứ hai, về đạo đức, lối sống. Theo Hồ Chí Minh: “Một người cán bộ tốt phải có đạo đức cách mạng. Quân sự giỏi song nếu không có đạo đức cách mạng thì khó thành công. Muốn có đạo đức cách mạng phải có 5 điều sau đây: Trí - Tín - Nhân - Dũng - Liêm”⁽⁴⁾. Do vậy, việc bồi dưỡng, giáo dục đạo đức cách mạng là rất quan trọng. Đồng thời, Người luôn dạy cán bộ quân đội phải

(2) Hồ Chí Minh: *Sdd*, t. 6, tr. 264

(3) Hồ Chí Minh: *Sdd*, t. 7, tr. 76

(4) Hồ Chí Minh: *Sdd*, t. 5, tr. 259

tu dưỡng những phẩm chất: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư. Đặc biệt, mỗi người chỉ huy về quân sự, cũng như về chính trị phải là những tấm gương kiểu mẫu. Bên cạnh đó, Người cũng phê phán những biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân, vì chủ nghĩa cá nhân sinh ra trăm thứ bệnh, như: quan liêu, hách dịch, tham ô, hủ hóa, lãng phí, xa hoa... làm tha hóa, biến chất người cán bộ.

Thứ ba, về năng lực công tác, phong cách và tác phong làm việc. Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, năng lực người cán bộ quân đội bao gồm cả trình độ lý luận và năng lực chuyên môn nghề nghiệp. Năng lực đó biểu hiện ở sự thành thạo chuyên môn, nghiệp vụ quân sự, có tính khoa học trong lãnh đạo, chỉ huy, tổ chức thực hiện các nhiệm vụ trong phạm vi quyền hạn được giao. Năng lực đó không hoàn toàn tự nhiên, mà phần lớn do học tập, rèn luyện mà có. Chính vì lẽ đó, huấn luyện cán bộ phải toàn diện, bao gồm huấn luyện nghề nghiệp, huấn luyện chính trị, huấn luyện văn hóa; phải biết rõ cán bộ để bồi dưỡng và đề bạt, sử dụng đúng.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn căn dặn cán bộ quân đội phải thực sự gương mẫu, dân chủ, cởi mở, sâu sát với đồng sự, với chiến sĩ và nhân dân; có phong cách và tác phong làm

việc: “phải óc nghĩ, mắt trông, tai nghe, chân đi, miệng nói, tay làm. Chứ không phải chỉ nói suông, chỉ ngồi viết mệnh lệnh”⁽⁵⁾. Người quan tâm lấy giáo dục, thuyết phục, nêu gương làm chính; kiên quyết chống lối làm việc chủ quan, đại khái, phô trương, ham chuộng hình thức; lối làm việc gặp đâu hay đấy, nói hay làm dở, nói nhiều làm ít, nói mà không làm hoặc làm việc thiếu kế hoạch, thiếu kiểm tra, kiểm soát.

Thấm nhuần tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh, trong suốt quá trình chiến đấu và xây dựng quân đội, đội ngũ cán bộ trong các lực lượng vũ trang không ngừng phấn đấu, rèn luyện, tu dưỡng nhân cách, luôn xứng danh “Bộ đội Cụ Hồ”, được dân tin, dân phục, dân yêu, hoàn thành tốt nhiệm vụ được giao. Đội ngũ cán bộ có bước chuyển biến tích cực về số lượng, chất lượng, cơ cấu; tuyệt đại đa số cán bộ có bản lĩnh chính trị vững vàng, trung thành với Đảng, với Tổ quốc, với nhân dân, có phẩm chất đạo đức, lối sống trong sạch; có ý thức tổ chức kỷ luật nghiêm, tinh thần trách nhiệm cao, đoàn kết khắc phục mọi khó khăn, hoàn thành nhiệm vụ trong mọi tình huống; trình độ, kiến thức, năng lực lãnh đạo, chỉ huy và chuyên môn nghiệp vụ đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ ngày càng tốt hơn.

Tuy nhiên, hiện nay, theo đánh giá của Quân ủy Trung ương: “Một số cán bộ thiếu tu dưỡng, rèn luyện, học tập vươn lên, giảm sút ý chí, niềm tin vào sự lãnh đạo của Đảng, làm việc cầm chừng, cơ hội, thực dụng, thoái hóa biến chất, gia trưởng độc đoán, vi phạm kỷ luật của Đảng, pháp luật của Nhà nước, kỷ luật của quân đội. Một bộ phận cán bộ cơ sở không được đào tạo cơ bản, kiến thức thiếu hệ thống, năng lực, kinh nghiệm chỉ huy, huấn luyện, quản lý bộ đội còn yếu... Một số cấp ủy nhận xét, đánh giá cán bộ còn nể nang, né tránh, thiếu nhất quán; xem xét đề bạt chưa chặt chẽ; kiểm tra, giám sát công tác cán bộ chưa thường xuyên”⁽⁶⁾...

Để góp phần rèn luyện nhân cách người cán bộ quân đội đáp ứng mục tiêu xây dựng đội ngũ cán bộ quân đội có bản lĩnh chính trị vững vàng, tuyệt đối trung thành với Đảng, với Tổ quốc, với nhân dân; có phẩm chất đạo đức cách mạng, ý thức tổ chức kỷ luật nghiêm; có kiến thức, năng lực toàn diện; có sức khỏe, độ tuổi phù hợp, số

(5) Hồ Chí Minh: *Sđđ*, t. 6, tr. 233 - 234

(6) Quân ủy Trung ương: *Nghị quyết về xây dựng đội ngũ cán bộ quân đội giai đoạn 2013 - 2020 và những năm tiếp theo*, Hà Nội, 2012, tr. 3

lượng và cơ cấu hợp lý, đồng bộ, bảo đảm sự chuyển tiếp liên tục, vững chắc giữa các thế hệ cán bộ, đáp ứng sự phát triển về nhiệm vụ, tổ chức biên chế, trang bị vũ khí của quân đội trong giai đoạn mới, cần chú trọng một số giải pháp sau:

Thứ nhất, nêu cao sự tự tu dưỡng, tự phấn đấu trong rèn luyện tính tiên phong, gương mẫu của đội ngũ cán bộ quân đội.

Quá trình đào tạo, bồi dưỡng, rèn luyện đội ngũ cán bộ quân đội sẽ không thể đạt được kết quả tốt nếu thiếu sự chủ động, tự giác học tập, rèn luyện của chính đội ngũ cán bộ. Việc tự nghiên cứu, học tập để bổ sung kiến thức là biện pháp giúp mỗi cán bộ không bị “xơ cứng” hay “lão hóa” về tri thức. Vì vậy, người cán bộ, đảng viên phải tự đề ra kế hoạch phấn đấu cho bản thân, tự điều chỉnh hành vi của mình, sai đến đâu sửa đến đấy, tự giác nhận khuyết điểm và sửa chữa, không tranh công, đổ lỗi cho người khác, vin vào tập thể. Cùng với đó, chống các biểu hiện suy thoái về tư tưởng, đạo đức chính trị, lối sống; kết hợp giữa “xây” và “chống”, trong đó nhiệm vụ xây dựng đời sống văn hóa chính trị có ý nghĩa quan trọng, góp phần tạo dựng môi trường tốt cho việc nâng cao trình độ nhận thức chính

trị, rèn luyện đạo đức của đội ngũ cán bộ quân đội.

Thứ hai, nâng cao trình độ mọi mặt và năng lực tổ chức hoạt động thực tiễn cho đội ngũ cán bộ quân đội theo hướng toàn diện, đồng bộ.

Cần tập trung bồi dưỡng, nâng cao sự nhạy bén, khả năng nắm tình hình, khả năng tư duy nhanh, khoa học, cách thức phân tích đúng và kịp thời những vấn đề mới nảy sinh để nhanh chóng đề ra các giải pháp, giải quyết có chất lượng và hiệu quả các vấn đề đặt ra trong thực tiễn. Thước đo cơ bản và chủ yếu là chất lượng, hiệu quả hoàn thành công việc được giao. Đồng thời, cần nâng cao năng lực tổ chức hoạt động thực tiễn cho đội ngũ cán bộ quân đội theo tư tưởng của Chủ tịch Hồ Chí Minh: “Thực hành sinh hiểu biết, hiểu biết tiến lên lý luận, lý luận lãnh đạo thực hành”⁽⁷⁾. Bởi, chỉ thông qua hoạt động thực tiễn một cách tích cực, sáng tạo mới có cơ sở, điều kiện để hình thành, phát triển phẩm chất, nhân cách, đạo đức cách mạng, bản lĩnh chính trị và năng lực trí tuệ của cán bộ.

Thứ ba, gắn việc củng cố, kiện toàn tổ chức với mở rộng và phát huy dân chủ, không ngừng hoàn thiện cơ chế quản lý, giám sát, đánh giá và sử dụng cán bộ.

Cán bộ quân đội vừa là thành viên của tổ chức quân

sự, vừa là chủ thể quan trọng của tổ chức đó, góp phần quyết định sự vững mạnh của tổ chức. Do đó, quá trình đào tạo, bồi dưỡng, rèn luyện cán bộ phải gắn liền với việc củng cố, kiện toàn tổ chức, nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của các tổ chức đảng, chính quyền, đoàn thể trong các cơ quan, đơn vị. Cùng với đó, mở rộng và phát huy dân chủ, thực hiện công khai, minh bạch trong công tác cán bộ, thông qua việc coi trọng và đổi mới cách đánh giá, quản lý cán bộ, lấy hiệu quả công tác là thước đo cuối cùng, khắc phục những biểu hiện cá nhân, cục bộ, thiếu dân chủ, không công tâm, nể nang, tùy tiện trong công tác cán bộ.

Những tư tưởng trên của Chủ tịch Hồ Chí Minh có giá trị bền vững, là những định hướng quan trọng để công tác giáo dục, rèn luyện nhân cách người cán bộ quân đội hiện nay ngày càng hiệu quả. Trong đó, việc mỗi cán bộ, đảng viên trong toàn quân học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh, nhất là phẩm chất cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, thông qua những công việc hằng ngày, chính là hành động cụ thể và thiết thực để rèn mình ngày càng hoàn thiện về nhân cách theo lời dạy của Người ■